

DRAGØR
KOMMUNE

Anbefalingsrapport

**Dragør Borgersamling
Sammen om Fremtidens Velfærd**

August 2025

Hvad er en borgersamling?

En borgersamling er en gruppe almindelige borgere, der samles for at lære, diskutere og give fælles anbefalinger til vigtige politiske beslutninger. Målet med borgersamlinger er at løfte synspunkter og perspektiver fra et bredt og repræsentativt udsnit af befolkningen ind i beslutningsrum, hvormed samtalen udvides forbi eksperter, politikere og interessegrupper til samfundets borgere.

En borgersamling har til formål at skabe bedre rammer for de politiske beslutningsprocesser og styrke den demokratiske inddragelse.

Anbefalingsrapport: Dragør Borgersamling – Sammen om Fremtidens Velfærd

Indhold: Dragør Borgersamlings medlemmer og Borgersamlingens tredjepartssekretariat We Do Democracy

Opsætning og korrektur: Dragør Kommune

Udgivet: August 2025

Indhold

Læsevejledning	4
Kernespørgsmål og mandat.....	5
Borgersamlingens medlemmer og sammensætning	7
Indledning fra Borgersamlingens medlemmer.....	10
Introduktion.....	12
Del 1 – anbefalinger	12
Vision for fremtidens velfærd	15
Værdier for fremtidens velfærd	17
Tema 1 Økonomi 2035: Dialog om prioriteringer og aktivering af borgernes ressourcer	19
Tema 2 Samskabelse og frivillighed som redskab til at styrke velfærd, relationer og livskvalitet.	25
Tema 3 Forebyg problemerne før de opstår - for et stærkt Dragør i fremtiden.	33
Tema 4 Velfærd i forandring: Mere valgfrihed gennem offentligt privat samarbejde ..	39
Tema 5 Digitalisering og velfærdsteknologi som instrument til at frigøre ressourcer til kerneopgaver.....	47
Del 2 – Udtalelser	50
Ekspertrådgiverens udtalelse	51
Tredjepartsudtalelse.....	53
Del 3 – Proces, arbejdsmetode og organisering	56
Kort om metoden.....	57
Dragør Borgersamlings organisering og følgeforskning	58
Arbejdsmetoder	59
Dragør Borgersamlings forløb	60

Læsevejledning

Kære læser

Mellem april og juni 2025 samledes 36 Dragør-borgere i Dragør Borgersamling for at udvikle anbefalinger til fremtidens velfærd i Dragør. Mellem hænderne har du anbefalingsrapporten der er udarbejdet og skrevet af borgersamlingens medlemmer. Den består af fem anbefalinger til, hvordan Dragør skal arbejde med udvalgte velfærdstendenser, der hver især består af én vision, principper for velfærdstendensens anvendelse, balancer og prioriteringer og initiativer.

Kommunalbestyrelsen har taget initiativ til borgersamlingen og har forpligtet sig til at følge op på borgersamlingens anbefalinger. Borgersamlingen er igangsat med et ønske om at skabe større deltagelse og bringe flere stemmer i spil, når vi udvikler fremtidens velfærd. De 36 medlemmer er sammensat med henblik på at repræsentere helheden af Dragør på baggrund af køn, alder, uddannelse, bopæl og ejerforhold. Anbefalingerne er altså et udtryk for, hvad en repræsentativ gruppe almindelige borgere mener om fremtidens velfærd i Dragør Kommune.

Anbefalingsrapporten er skrevet både til dig, der er kommunalbestyrelsesmedlem og embedsmand, samt til dig, der er aktiv i civilsamfundet eller har dit professionelle virke i Dragør Kommune – og ikke mindst til dig, som er borger og bruger af velfærden i Dragør Kommune.

Denne rapport er resultatet af medlemmernes fælles samtaler over fem møder. De er blevet introduceret til førende viden om velfærdens tilstand og mulige udviklingsveje. De har vendt egne erfaringer og refleksioner og har fundet enighed om rapportens anbefalinger. På tværs af deres forskelligheder har de haft en alsidig samtale og på det grundlag står medlemmerne bag denne anbefalingsrapport, der giver en tydelig retning for fremtidens velfærd i Dragør.

I tillæg til denne indledning består anbefalingsrapporten af tre dele. Vi anbefaler, at du tager dig tid til at læse hele rapporten for at få et samlet indtryk af anbefalingerne, processen og forløbet.

1. Del 1 - Anbefalinger udarbejdet og skrevet af medlemmerne af Dragør Borgersamling
2. Del 2 – Udtalelser
3. Del 3 – Beskrivelse af processen, arbejdsmetoden og organisering

God læselyst!

Kernespørgsmål og mandat

Borgersamlingens kerneopgave

Vores velfærdssamfund er under forandring. Det gælder for alle landets kommuner. Vi bliver flere ældre, og antallet af børn og unge, som har det svært, stiger. Det kalder på både hjælp og omsorg.

Samtidig er vores ønsker og forventninger til alle kommunens velfærdstilbud ofte høje. Og selv om vi bruger stadig flere penge på alle områder, så slår økonomien ikke nødvendigvis til.

Vi har brug for borgersamlingens hjælp til at prioritere og balancere fremtidens velfærd. Det er borgersamlingens kerneopgave. I den forbindelse stiller vi to spørgsmål:

- Hvordan tænker vi borgere, foreninger og virksomheder med i løsningen af fremtidens velfærd og bevarer vores stærke lokalsamfund?
- Hvordan styrker vi et levende lokaldemokrati og holder fast i den gode fælles samtale, når vi skal prioritere vores velfærd? Også når det er svært?

Kerneopgavens afgrænsning

Som kommune står Dragør for rigtig mange borgernære tilbud om velfærd. Men det er ikke dem alle, som borgersamlingen skal forholde sig til. Det gælder de 'hårde' velfærdsopgaver, som fx kystbeskyttelse og varmemforsyning, kommunale veje og anlæg, såsom havnen, kommunens bygninger og idrætsfaciliteter. Det ville blive alt for omfattende, og vi får mange gode input og ideer om blandt andet kystbeskyttelse og fjernvarmeløsning i andre sammenhænge.

Så når vi her taler om fremtidens velfærd i forbindelse med borgersamlingen handler det om de 'bløde' velfærdstilbud på børne- og ungeområdet, social- og sundhedsområdet samt ældre- og plejeområdet.

Borgersamlingens mandat

Dragør Borgersamling har fulgt OECD's retningslinjer for borgersamlinger, som sikrer en god, åben, inkluderende og retfærdig proces. Kommunalbestyrelsen har fastlagt kerneopgaven, som borgersamlingen skal svare på, men har ikke haft indflydelse på, hvordan borgersamlingen er blevet gennemført, hvilken viden medlemmerne har fået præsenteret eller i udformningen af anbefalingerne.

Kommunalbestyrelsen har forpligtet sig til at modtage anbefalingerne ved anbefalingsrapportens lancering den 28. august 2025 og give en skriftlig status på hvordan man har arbejdet med anbefalingerne hhv. 3 måneder, 10 måneder og 24 måneder efter overlevering.

Borgersamlingens mandat er den forpligtigelse, som kommunalbestyrelsen har indgået i forbindelse med borgersamlingen. Det er med andre ord det, som kommunalbestyrelsen har lovet, at de vil gøre med anbefalingerne uanset, hvordan de ender med at se ud. Dragør Borgersamlings har arbejdet med afsæt i følgende aftale med kommunalbestyrelsen:

- Kommunalbestyrelsen giver borgersamlingen mandat til at udarbejde uvildige anbefalinger inden for rammen af kerneopgaven.
- Kommunalbestyrelsen støtter op omkring borgersamlingens arbejde og udfald af anbefalinger – uanset øvrige politiske dagsordner og strategier. Kommunalbestyrelsen forpligter sig til ikke at intervenere i borgersamlingens arbejde, ikke at påvirke medlemmernes arbejde samt opfordre eget aktive politisk bagland til ikke at melde sig for at give plads til nye stemmer i debatten.
- Kommunalbestyrelsen vil behandle anbefalingen i relevante fagudvalg – både i nuværende og kommende Kommunalbestyrelse.
- Kommunalbestyrelsen er forpligtet til at give en status inden for de første 3 måneder efter aflevering af anbefalinger, efter 10 måneder samt igen inden for 24 måneder. I den forbindelse redegøres for, hvordan anbefalingerne bliver fulgt – og ikke fulgt. Hver enkelt anbefaling vil blive besvaret skriftligt og gjort offentligt tilgængelig.
- Kommunalbestyrelsen er ikke forpligtet til politisk at følge eller vedtage alle anbefalinger.
- Medlemmerne af borgersamlingen har til opgave at arbejde inden for rammen af borgersamlingens kerneopgave og søge anbefalinger, der rummer bredden af medlemmernes holdninger.
- Medlemmerne af borgersamlingen kan gøre brug af minoritetsudtalelse.

Borgersamlingen er ét blandt flere spor, der skal belyse, hvordan vi i fællesskab skal prioritere velfærden i kommunen i fremtiden.

Borgersamlingens medlemmer og sammensætning

11.752 Dragør-borgere modtog i januar 2025 en invitation gennem Digital Post til at deltage i Dragør Borgersamling. Det er alle kommunens borgere over 15 år. 240 borgere tilmeldte sig, svarende til 2,04%, og heraf blev der udtrukket 36 medlemmer til borgersamlingen, der som profiler afspejler Dragørs borgere, med afsæt i sociodemografiske kriterier. Disse kriterier køn, alder, uddannelse, og ejerforhold. Dertil blev der taget højde for hvor i Dragør medlemmerne bor, for at sikre at alle bydele var repræsenteret. Dette kalder man en stratificeret lodtrækning. Alle de udtrukne borgere blev derefter kontaktet via telefon, hvor de blev informeret om opgaven, processen og metoden, og deres data blev valideret.

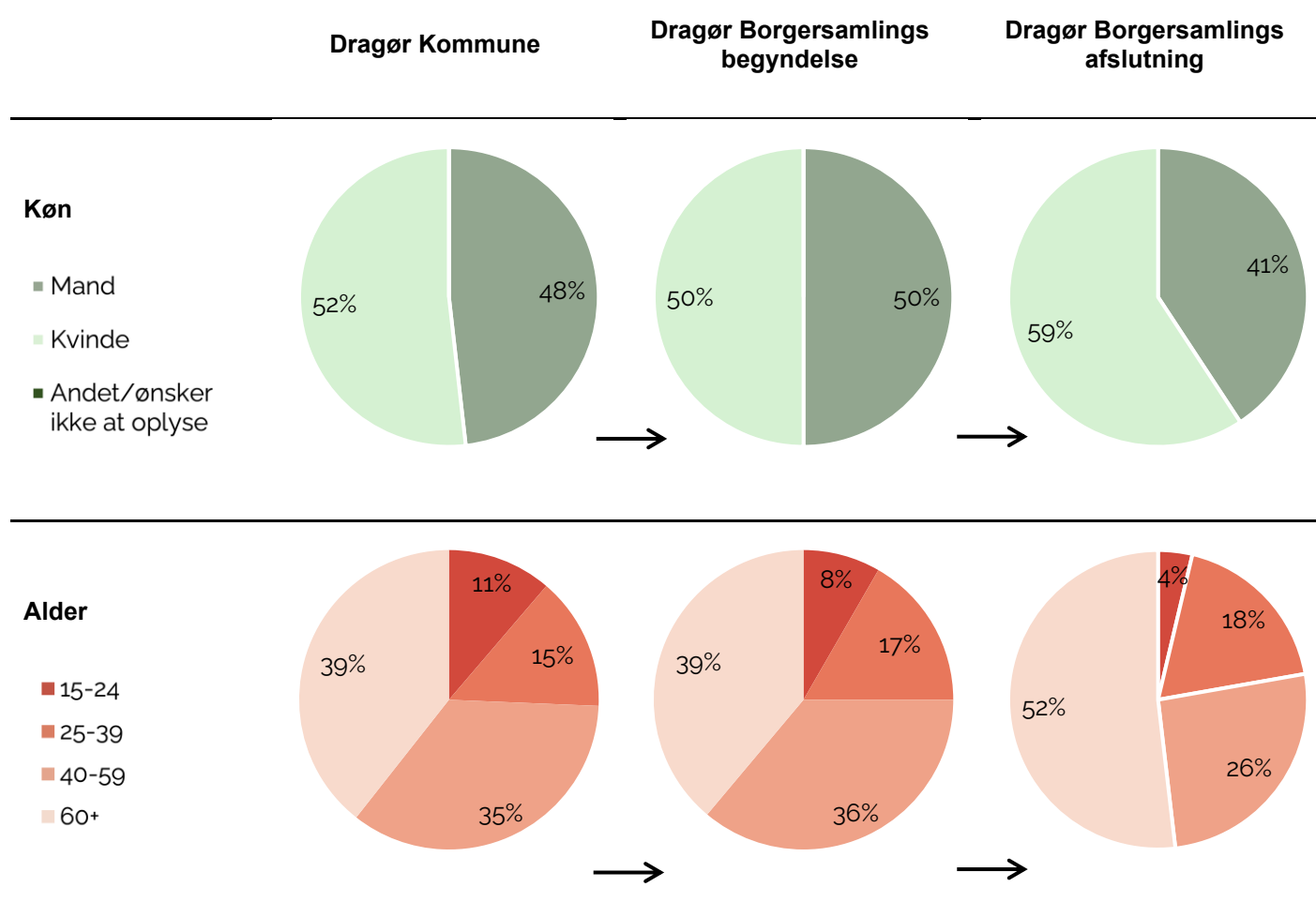
Repræsentativ lodtrækning

Når medlemmerne til en borgersamling skal findes gør vi dette gennem en stratificeret lodtrækning, med henblik på at samle en gruppe borgere der i deres sammensætning spejler population målt på sociodemografiske kriterier. Målet er at samle en gruppe med diverse livserfaringer, oplevelser og perspektiver, og som samtidig repræsenterer kommunens borgere som gruppe. Lavpraktisk betyder det, at der er det samme antal pladser til fx unge eller personer med erhvervsuddannelse, som den andel af befolkningen i kommunen som hører til denne gruppe – altså er borgersamlingens medlemmer en spejling af kommunens borgere.

Lige som i mange andre frivillige processer regner man med et frafald undervejs i en borgersamling. Det har der også været i Dragør Borgersamling. Vi startede med 36 medlemmer og endte på 27, målt på om man har deltaget i tre eller flere samlinger. Når der sker et frafald, påvirker det medlemmernes samlede repræsentativitet, hvorfor man må tage det til revision. Der er sket mindre forskydninger inden for alle kriterier. I kategorien alder var der i borgersamlingens udgangspunkt en mindre underrepræsentation af unge, der blev større ved et medlems frafald. Det største frafald var imidlertid i gruppen 40-59-årige, som faldt med 10

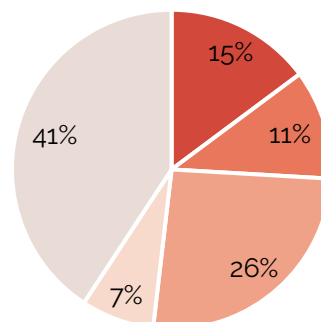
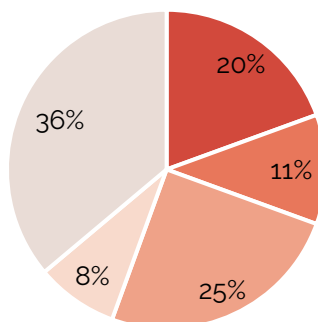
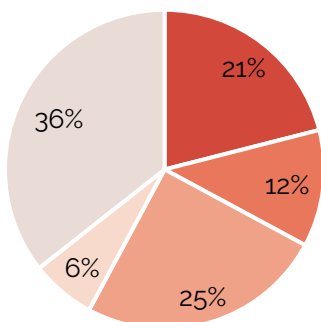
procentpoint. I kategorien køn så vi en reducere af mænd. Forskydningerne er imidlertid ikke markante, og har derfor ikke haft en væsentlig betydning for borgersamlingens samlede repræsentativitet. Slutteligt var gruppen af lejere i kategorien ejerforhold været bevidst overrepræsenteret fra starten, for at sikre en balance og sikre gruppen mod frafald.

Figureerne herunder og på næste side viser Dragørs reelle befolkningssammensætning målt på de udvalgte sociodemografiske kriterier i sammenligning med sammensætningen af de oprindelige 36 medlemmer af borgersamlingen og sammensætningen af de 27 medlemmerne, der var aktive hele vejen igennem forløbet.

Uddannelse

- Grundskole + Andet
- Gymnasial
- Erhvervsuddannelse
- Kort
- Ba, mellemlang, lang og forsker

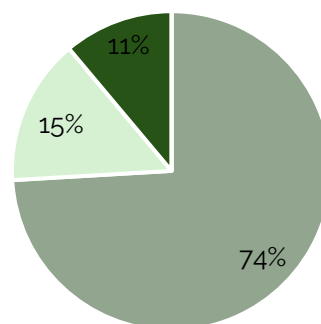
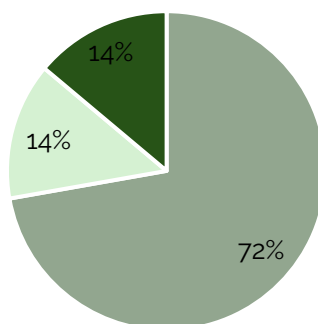
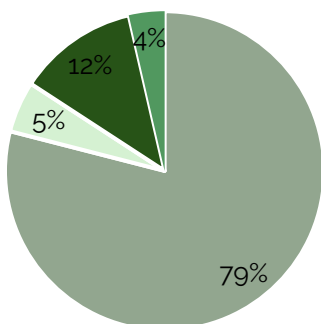
Dragør Kommune

Dragør Borgersamlings
begyndelse

Dragør Borgersamlings
afslutning

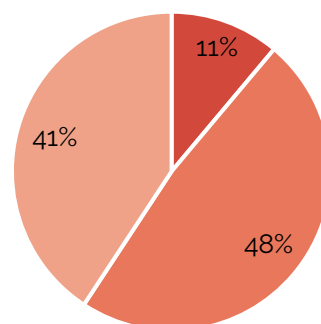
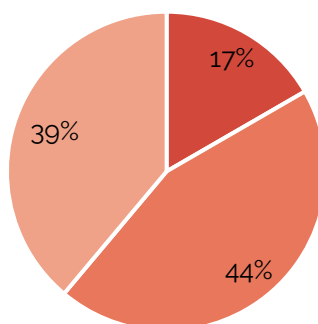
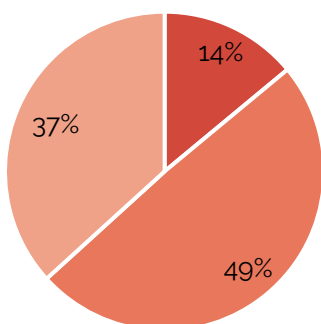
Ejerforhold

- Ejer + andel
- Lejer
- Almen boligforening
- Andet

Bopæl

- 1 - Søvang og syd
- 2 - St Magleby og vængerne
- 3 - Gl. Dragør og Nordstranden

Indledning fra Borgersamlingens medlemmer

Vi er en gruppe almindelige borgere i Dragør. Vi repræsenterer børn og forældre, førtidspensionister og pensionister, ansatte i det offentlige- og den private sektor. Kort sagt modtagere og givere i velfærdssamfundet. Vi kommer fra alle dele af Dragør - Sydvestpynten, Søvang, Sydstranden, Store Magleby, Vængerne, Gammel Dragør og Nordstranden - og afspejler borgerne på baggrund af køn, alder, uddannelse, bopæl og ejerforhold. Vi har forskellige baggrunde, erfaringer og holdninger - og netop det har været vores styrke.

Vores anbefalinger kommer ud af det liv vi lever i Dragør - på tværs af politiske overbevisninger og livserfaringer.

Da vi blev inviteret til at tage del i Dragør Borgersamling, var vi ikke helt klar over hvad vi sagde ja til. Men vi var nysgerrige og drevet af et ønske om at bidrage til det Dragør vi holder af.

Undervejs har vi hørt fra eksperter, stillet spørgsmål til hinanden, blevet udfordret og ikke mindst lyttet til hinanden! Vi er blevet klogere - ikke blot på vores alle sammens velfærd, men også på hinanden og vi har fundet et fælles fodslag.

Vi har givet os selv tid til at tænke, lytte og udvikle anbefalinger sammen, selvom vores fælles velfærd er et komplekst emne. Den har givet os en tro på, at de gode beslutninger bor i det levede liv. I hverdagens erfaringer og ekspertviden.

På den måde har Borgersamlingen været demokrati i praksis. Fordi vi som borgere er medskabere af demokratiet og fordi både udfordringer og løsninger kan findes sammen med os.

Som fællesskab står vi bag denne anbefalingsrapport. Den rummer 5 visioner med fokus på balancer og prioriteringer og 24 forslag til initiativer. Den er skrevet til jer politikere - og til vores medborgere, lokale virksomheder og foreninger - som en vision for hvordan vi kan være fælles om fremtidens velfærd. Der bor mange drømme, debatter og kompromisser i de anbefalinger vi har skrevet og derfor håber vi, at I politikere vil være optaget af vores balancer og prioriteringer i vores anbefalinger.

Vi håber, at I vil bruge denne anbefalingsrapport aktivt i jeres arbejde. Den er skrevet med et oprigtigt ønske om at blive brugt og omsat i jeres arbejde. Vi håber, at I vil bruge vores anbefalingsrapport til at handle – for ellers sker udviklingen af sig selv, uden styring, overvejelser og vores indflydelse. Netop at vi tager styringen er nødvendigt for at sikre fremtidens velfærd.

Samtidig håber vi på, at anbefalingsrapporten vil udfordre og inspirere og blive et startskud på en fælles samtale om fremtidens velfærd i Dragør. Fremtidens velfærd berører os alle, og derfor bør vi alle være med i samtalen. Beslutningskraften ligger hos politikerne, men vi borgere kan og vil bidrage med perspektiver, viden, kreativitet og handlekraft.

Vi håber derfor, at flere i Dragør får mulighed for at deltage i lignende processer, for det har været lærerigt og det har vækket vores engagement - både for Dragørs velfærd og for fælles samtale om fremtiden.

Vores Dragør

Vores anbefalinger er skrevet til og om Dragør – fordi Dragør er noget særligt. Det er et sted, hvor nærhed, fællesskab og engagement præger hverdagen. Her har vi et stærkt lokalsamfund med en sammenhængskraft, hvor vi hjælper hinanden. Vi er en lille kommune, hvor det er let at komme i kontakt med både medarbejdere og politikere, og hvor vi som borgere føler os hørt.

Vi sætter pris på de gode daginstitutioner, det stærke ældreområde, dygtige fagpersonale, frivilligheden, lægerne, de lokale aktiviteter, skolens udflugter og ikke mindst naturen og havnemiljøet. Dog er en vigtig tilføjelse, at presset på daginstitutionerne og ældreområdet er meget stort. Flere steder er grænsen nået, og det er uholdbart både for giver og modtager.

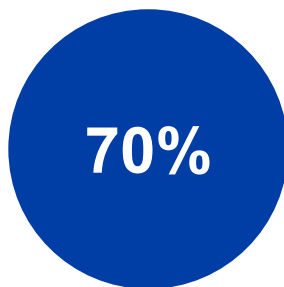
Vi har formuleret vores anbefalinger med afsæt i alt det, vi ønsker at bevare og styrke. For os handler det om at passe på det Dragør, vi holder af – samtidig med at vi skaber rum for nødvendig udvikling – for at Dragør kan fortsætte med at være noget helt særligt for alle, som bor her.

Del 1 – Anbefalinger

Introduktion

Som medlemmer af Dragør Borgersamling har vi alle været med til at udforme og skrive anbefalingerne. Efter vi samledes sidste gang har vi afgivet en stemme om hvorvidt vi bakker op om hvert initiativ vi har foreslået. De 24 initiativer vi præsenterer i denne anbefalingsrapport har alle fået mere end 70% opbakning fra medlemmerne. Ved hvert initiativ fremgår det i procent hvor stor tilslutning der er til forslaget (se figur nedenfor).

Anbefalingerne indledes med vores fælles vision og værdier for fremtidens velfærd i Dragør. Resten af anbefalingerne er inddelt i udvalgte velfærdstendenser, der hver især består af én vision, principper for velfærdstendens anvendelse, balancer og prioriteringer og initiativer. De fem anbefalinger har følgende titler:

Tema 1

Økonomi 2035: Dialog om prioriteringer og aktivering af borgernes ressourcer

Tema 2

Samskabelse og frivillighed som redskab til at styrke velfærd, relationer og livskvalitet

Tema 3

Forebyg problemerne før de opstår - for et stærkt Dragør i fremtiden

Tema 4

Velfærd i forandring: Mere valgfrihed gennem offentligt privat samarbejde

Tema 5

Digitalisering og velfærdsteknologi som instrument til at frigøre ressourcer til kerneopgaver

Undervejs vil der være udpluk af citater fra medlemmer om hvordan de har oplevet at deltage i Dragør Borgersamlinger, som markeres med navn, alder og foto.

Vision for fremtidens velfærd

Vi skal udvikle vores velfærd i Dragør. Vi står overfor en række udfordringer, der kalder på rettidig handling fra kommunen. Vi kommer i denne rapport med vores anbefalinger til, hvordan en ny velfærdskontrakt bør se ud – hvilke prioriteter og balancer vi skal have for øje, når vi former fremtidens velfærd.

Vi tror på, at velfærd handler om fællesskab, tryghed og hjælp, når man har brug for det. Og vi tror på, at det er muligt at finde nye veje, hvis vi tænker anderledes og lytter til hinanden. Vores vision for fremtidens velfærd i Dragør er, at vi foretager beslutninger om prioriteringer og værdige nedprioriteringer i fællesskab – i en samtale mellem politikere, borgere og eksperter. Kreativiteten og de gode løsninger kommer nedefra. Vi tror derfor på, at de bedste løsninger for vores lokalsamfund findes i den fælles samtale.

I en fremtid med relativt færre midler til stadig flere opgaver ønsker vi, at borgere med ressourcer i højere grad kan bidrage til den lokale velfærd i Dragør, både i forhold til økonomi, viden, kompetencer og tid.

Vi ønsker at prioritere unge og ældre, hvor behovet er størst, frem for borgere i den arbejdsdygtige alder, hvor behovet er mindre. I den fremtid vi beskriver, er det samtidig vigtigt for os, at vi sikrer, at vi ser de svage og ensomme og indretter vores velfærd på en måde, der løfter dem og hjælper dem bedst muligt. Vi kan måle vores samfund på, hvordan vi tager os af vores svageste.

I fremtiden vil øget digitalisering i velfærdssektoren frigøre ressourcer, der giver personalet tid til kerneopgaver og borgernær omsorg. Når digitaliseringen sker med omtanke for at have alle med og udvikles ved borgerinddragelse, tror vi på at det kan medføre mere omsorg og nærvær i mødet med borgerne.

Vi tror på, at vi ved at arbejde aktivt med forebyggelse, kan skabe ligeværdige forhold for Dragørs borgere, hvilket kan skabe ramme om en harmonisk og tryk kommune, der tager hensyn til borgernes velfærd og hvor børn, unge og ældre trives. Vi er særligt optaget af at man arbejder med at opdage og forebygge mistrivsel og ensomhed - for børn- og unge såvel som ældre.

Vores vision er at skabe en velfærd, der er proaktiv frem for reaktiv, og hvor værdighed og valgfrihed er i centrum - hvor borgerne kan bevare deres selvstændighed og fortsætte deres

hverdag uden unødige barrierer. Vi tror på, at dette kan skabe en mere fleksibel og menneskecentreret velfærd, hvor ingen sættes i bås, og hvor der lyttes til den enkelte. Samtidig kan forebyggelse have positiv økonomisk betydning.

I en fremtid med relativt færre ressourcer tror vi på, at det er afgørende, at vi øger frivilligheden og samskabelsen. Vores vision er et Dragør, hvor vi gennem mere samskabelse og frivillighed styrker velfærd, relationer og livskvalitet. Vi drømmer om, at Dragør bliver det bedste sted at være frivillig - fordi frivillighed både er til gavn for samfundet og for de mennesker der yder og modtager frivillighedshjælp. Vi finder det derfor også vigtigt at vi allerede nu arbejder med at gøre det lettere tilgængeligt at være frivillig. Vi forventer ikke, at det kan fortsætte som nu og derfor bliver vi nødt til at tænke anderledes for at gøre velfærdsdagen større.

Fremtidens velfærdsløsninger kan være svært for nogle at komme med ombord i. Derfor er det en vigtig prioritet for os, at sørge for at få alle borgere med i transformationen på en tryk måde.

Værdier for fremtidens velfærd

Vi peger på, at de syv følgende værdier skal være bærende for udviklingen af fremtidens velfærd i Dragør. Det er både en opfordring til nyt og en pointering af det eksisterende som virker.

Tænk nyt!

Dragør er forandringsvillig og udvikler velfærden for at forbedre den.

Omsorgsfuld

Dragør skal favne alle, ung som gammel. Vi passer på hinanden til gavn for fællesskabet.

Frihed

Give lov til at være uafhængige individer, som kan træffe meningsfulde valg i eget liv.

Tillid

Vi har respekt for og stoler på hinanden – og at alle har samme grundlæggende muligheder.

Virkelyst

I Dragør har vi lyst og glæde ved at løse hverdagens velfærd sammen.

Medejerskab

Dragør er et levende lokaldemokrati, hvor vi i aktive fællesskaber tager ejerskab til hverdagen.

Overskuelig

Velfærd skal være nemt tilgængelig for at være meningsfuld i dagligdagen.

#1

Anbefaling

Tema 1

Økonomi 2035: Dialog om prioriteringer og aktivering af borgernes ressourcer

Vores vision

Vores vision for fremtidens velfærd i Dragør er, at vi foretager aktive prioriteringer frem for tilfældig prioritering, når vi træffer valg om velfærden.

Vi ønsker bedre dialog begge veje og en kultur, hvor der spørges nysgerrigt inden man beslutter. Det kræver, at der lyttes til borgerne, og at vi inddrager fagpersoner og interessenter - ikke bare før valg, men hele tiden. Vores politikere er borgere ligesom os og vi skal ikke dyrke en "os og dem"-fortælling. Kreativiteten og løsningerne kommer nedefra og det skal vi huske og se som en ressource når der foretages svære økonomiske prioriteringer.

Det er vigtigt for os, at vi ser de svage og ensomme, når vi træffer økonomiske prioriteringer. Når vi skær, gør de svage og ensomme ikke opmærksomme på sig selv - derfor skal vi høre dem og tage hensyn. Vi kan måle vores samfund på, hvordan vi tager os af vores svageste.

Vi ønsker også at prioritere unge og ældre, hvor behovet er størst, frem for borgere i den arbejdsdygtige alder, hvor behovet er mindre.

Dragør Kommune er ikke dimensioneret til alle de opgaver, som pålægges kommuner i Danmark, særligt de specialiserede områder. Derfor vil kommunen som udgangspunkt altid være mere presset på specialiserede opgaver. Samtidig har Dragør mange borgere med store ressourcer ift. økonomi, viden, kompetencer og/eller tid, som sætter pris på fordelene ved at Dragør er en lille kommune. Af disse grunde ønsker vi at borgere med ressourcer i højere grad kan bidrage til den lokale velfærd i Dragør, både i forhold til økonomi, viden, kompetencer og tid.

Vi skal skelne mellem det vi løfter i det nære og det vi med fordel kan samarbejde med andre om. Skoler og ældrepleje skal eksempelvis beholdes som lokale velfærdstilbud, mens vi med fordel kan samarbejde med andre kommuner om omkostningstunge specialområder som handicap- og specialskeleområdet.

Økonomisk prioritering handler også om at investere for at skabe en stærkere økonomi. Vi bør investere i at bringe flere penge til kommunen og dermed højne velfærden på sigt. Turisme er allerede en indtægtskilde, som vi kan arbejde mere med.

Det er vigtigt, at vi gør Dragør til en attraktiv kommune for nytilflyttere, 25-35-årige og virksomheder. Det kan for eksempel være ved at gøre kommunen mere attraktiv at bo i for pædagoger, sosu'er og unge familier, eller via bedre transportmuligheder ved at indføre en shuttlebus der forbinder den vestlige del af Dragør med Vestamager Metro Station.

Vores guidende principper for økonomisk prioritering og nye finansieringsmuligheder

- Aktiv prioritering er bedre end tilfældig prioritering - særligt når vi foretager værdige nedskæringer.
- Bredere involvering af borgere giver et stærkere fundament for økonomiske prioriteringer.
- Når vi fjerner en rettighed eller skærer ned på en ydelse, skal vi nedsætte et kreativt udvalg med deltagere fra civilsamfundet, så vi afsøger om vi kan finde nye måder at løfte opgaven på.
- Jo mere du har, jo mere kan du bidrage med - jo mindre du har, jo mere har du brug for hjælp.

Vores prioriteringer og balancer

Borgere som en ressource i at træffe økonomiske prioriteringer

Vi anerkender, at prioritering af kommunens økonomi er svært. Det har vi gennem vores arbejde og samtaler med hinanden, borgere og politikere mærket på egen krop. Derfor vil vi også gerne hjælpe vores politikere med prioriteringen.

Vores hjælp har imidlertid ikke form af en liste over områder, som politikerne kan starte med at nedprioritere med borgersamlingens velsignelse. I stedet omfatter den et tilbud om, at vi som borgere gerne vil give politikerne et bredere fundament at stå på, når de svære, konkrete prioriteringer skal gennemføres.

Aktiv prioritering er for os noget, der sker løbende og med inddragelse af borgere. Rollerne skal være klare; beslutningskraften ligger hos politikerne, men borgerne kan bidrage med

handlekraft: Dels i samtalen med politikerne, hvor vi kan levere perspektiver, viden og kreative ideer. Men nok så vigtigt i samtaler med andre borgere i kommunen, hvor vi kan levere viden, nuancer og en højere grad af forståelse for de svære prioriteringer og balancer.

Kollektive beslutningsprocesser giver stærkere fundament at stå på

Det er godt at have fælles diskussioner om de svære ting - vi borgere skal være med til at tage snakken. Det skaber bedre beslutninger og udbreder forståelse for aktuelle udfordringer - og giver kommunalpolitikere et bredere fundament at stå på. Ikke mindst når der skal træffes svære beslutninger om økonomiske prioriteringer.

Bedre mulighed for at træffe individuelle prioriteringer

Den enkelte borger i Dragør tager (i højere grad) aktiv stilling til, om en given service er vigtig at få fra kommunen eller (bedre) kan løses på anden vis. Det fører til, at vi som borgere i højere grad tager aktiv stilling til, om en ydelse er vigtig eller kan løses på anden måde.

Jo mindre du har, jo mere skal du kunne få

Vi tror på, at en retfærdig balance i velfærden betyder: Jo mere du har, jo mere kan du selv bidrage med – og jo mindre du har, jo mere skal du kunne få hjælp. Vi ønsker, at mere egenbetaling i fremtiden sker på en måde, der ikke rammer socialt skævt. Vi er enige om, at forældres indkomst ikke må påvirke børns muligheder, fx i forhold til adgang til skoletandpleje.

Inviter civilsamfundet til at løfte de opgaver kommunen ikke kan

Vi skal høste den kreativitet og de løsninger der findes blandt borgere og civilsamfundet, når der foretages svære økonomiske prioriteringer. Når vi skærer ned på noget eller fjerner en rettighed, anbefaler vi at invitere civilsamfundet ind, for at finde nye måder at løfte opgaven på.

Respekt for velfærdsmedarbejdere

Når vi udvikler velfærden, er det særligt vigtigt at anerkende og respektere ansatte i omsorgsfaget og velfærdsmedarbejdere.

Vores velfærdsinitiativer

Initiativ 1: Buslinje mellem vestlige Dragør og Vestamager Metro

Kommunen skal sikre bedre transportmuligheder ved at indføre en shuttlebus der forbinder den vestlige del af Dragør med Vestamager Metro Station, ligesom 35 forbinder den nordøstlige del af Dragør med Lufthavnens Metrostation.

100%

Initiativ 2: Fast borgerting

Der oprettes et rådgivende borgerting, der kan supplere kommunalbestyrelsen og rådgive politikerne om aktuelle prioriteringer og dilemmaer - i øvrigt, men også hvad angår økonomisk prioritering. Medlemmer udvælges ved lodtrækning blandt almindelige borgere og roterer forskudt i forhold til kommunalbestyrelsens valgperiode.

96%

Initiativ 3: Nedsæt et kreativt udvalg når opgaver spares væk

Når der skæres ned på noget eller fjernes en rettighed, oprettes et kreativt udvalg med deltagere fra civilsamfundet, der skal tænke over, hvordan opgaven ellers kan løftes. Udvalget kan bestå af borgere og professionelle, der bliver påvirket af nedskæringerne, og skal komme med idéer til alternative løsninger, når kommunen ikke længere kan varetage opgaven som før.

96%

Initiativ 4: Almene boliger til fx pædagoger, sosu'er og unge

Kommunen skal sammen med andre kommuner adressere Folketinget ift. Serviceloven med henblik på bedre at kunne prioritere internt i kommunen, fx i forhold til boliger.

96%

Initiativ 5: Frivillighedsskat, fx via en fond

Der etableres en fond, som borgere i Dragør kan bidrage til, fx via donationer, overskud fra arrangementer eller frivilligt arbejde. Fonden kan bidrage med økonomi, viden eller tid til kommunale velfærdsydelser, der ligger udenfor det, der er beskrevet i serviceloven. Det er vigtigt at skabe synlighed omkring bidragsydere og donorer.

92%

Initiativ 6: Indtægter fra turisme gennem betalingsparkering

For at skabe nye indtægter anbefales det, at der indføres betalingsparkering for gæster. Dette skal sikre, at turister bidrager økonomisk til kommunen, og at de øgede indtægter kan komme den lokale velfærd til gode.

80%

#2

Anbefaling

Tema 2

Samskabelse og frivillighed som redskab til at styrke velfærd, relationer og livskvalitet

Vores vision

Vores vision er et Dragør, hvor vi gennem mere samskabelse og frivillighed styrker velfærd, relationer og livskvalitet. Vi drømmer om, at Dragør bliver det bedste sted at være frivillig. Vi skal se Dragørs mange borgere som en ressource i frivillighed og ikke som byrde. Mere frivillighed og gode relationer kan forebygge ensomhed hos alle, ældre, børn og unge og skabe en god livskvalitet (Se Realdanias livskvalitetsundersøgelse fra 2025).

I en fremtid med relativt færre ressourcer tror vi på, at det er afgørende, at vi øger frivilligheden og samskabelsen, herunder gøre det lettere tilgængeligt at være frivillig. Vi forventer ikke, at det kan fortsætte som nu og derfor bliver vi nødt til at tænke anderledes for at gøre kagen større.

Vi tror på, at mere samskabelse og prioritering af frivillighed kan styrke relationerne og øge livskvaliteten for både dem, der yder frivillighed og samskabelse og dem der modtager det. Det skaber bedre velfærd for dem der modtager frivillighedshjælp, men kan også øge de frivilliges livskvalitet ved at skabe relationer netværk indenfor og på tværs af frivillighedsområder samt udskyde, hvornår vi har behov for offentlig hjælp.

Frivillighed kan styrke velfærden ved at gøre velfærdskagen større. Vi tror på, at en investering i frivillighed betaler sig tilbage – både på den korte og lange bane. Vi skal se på det meget bredere og ikke kun at lønbudgettet øges.

Det skal være tydeligt, hvor man kan få frivillig hjælp og yde hjælp. Det er vigtigt at man som borger ved, at det er muligt at blive en del af et frivilligt fællesskab både som frivillig og bruger. Det er også vigtigt, at frivilligheden anerkendes.

Frivillige skal integreres som en værdifuld ressource i velfærden i kommunens institutioner.

Frivillighed skal gøres til en naturlig og integreret del af dagligdagen i daginstitutioner, skoler, plejehjem, foreningslivet for alle, hvor flere borgere kan bidrage til at levere den velfærd, vi alle nyder godt af.

Vores guidende principper for samskabelse

- Dragør skal være det bedste sted at være frivillig, fordi vi tror på, at det skaber et stærkere lokalsamfund med gode relationer, der øger livskvaliteten for alle.
- Frivillighed og samskabelse skal ses som en ressource, der kan øge livskvaliteten for både dem, der yder frivillighed og dem, der modtager frivillig hjælp.
- Frivilligheden skal integreres og anerkendes som en værdifuld ressource i velfærden. Frivilligheden skal hyldes og hædres. Det skal være tydeligt, hvor og hvordan man kan få og yde frivillig hjælp, og frivillige netværk skal styrkes.
- Alle borgere, unge som ældre skal ses som en ressource, ikke som en byrde.

Vores prioriteringer og balancer

Frivillighedstrenden peger på kortere tilknytning - foregrib det!

I dag og fremover går trenden i højere grad mod, at man er frivillig i kortere tid og forskellige steder. Det er vigtigt, at vi tilpasser os denne virkelighed og indfører indsatser der fungerer for denne nye frivillighed. En frivilligportal og frivilligkoordinator skal medvirke til at støtte frivilligheden, så vi stadig får frivillig hjælp.

Frivillighed skal være flødeskummet på kagen – ikke en spareøvelse for kommunen.

Samskabelse handler ikke om at erstatte kernevelfærd, men er en udvidelse af kagen og velfærdsydelserne, der kan øge livskvaliteten for frivillige og brugere af frivillighed. Frivillige må ikke erstatte fagpersonale, hvor faglighed er vigtig, men det er vigtigt, at det kan gå hånd i hånd. Derfor skal normeringer for antal medarbejdere fastholdes til kerneydelser og stadig have de udviklende opgaver, hvis de opgaver er der i dag. Det er vigtigt, at de kommunale velfærdsmedarbejdere trives og har gode arbejdsforhold.

Frivillige skal ses som en ressource og må ikke overbebyrdes

Frivillige skal integreres som en ressource, men det er vigtigt, at de frivillige ikke overbebyrdes. Som frivillig skal man have indflydelse, så der er fleksibilitet - det er vigtigt, for at deres passion for frivillighed fastholdes. Derfor skal man prioritere at koordinere og facilitere frivillighed – fx gennem en dedikeret kontaktperson i institutionerne eller en frivillig med ansvar for dette.

Nedprioriteringer

Ildrætsforeningerne skal selv kridte baner, vedligeholde klubhusene, grundejerforeninger skal være med til at ordne fællesarealer op til foreningerne.

Brug de gode erfaringer fra andre kommuner

Vi behøver ikke at opfinde metoderne selv. Der er mange kommuner der er lykkedes med at støtte og løfte frivillighed ind i velfærdsopgaver.

Inspiration fra andre kommuner

- Aarhus: Frivillige i institutioner og koordinator
- Fredensborg: Fredensborgmodellen, der er baseret på et frivilligcharter der integrerer frivillige i kommunale institutioner, bl.a. for at forebygge ensomhed
- Randers: Team frivillighed der består af frivilligkoordinator og konsulenter
- Roskilde og Silkeborg: Frivillig i daginstitutioner og plejehjem
- Sorø: Frivilligkoordinator

"Borgersamlingen har været en øjenåbner. Det har været lærerigt og jeg har særligt fået en større forståelse for, hvor kompleks velfærd er, og hvor svært det kan være at finde de rette balancer."

Glenn, 50 år

Vores velfærdsinitiativer

Initiativ 1: Praktikportal

En praktikportal, hvor de unge kan komme i praktik i foreninger eller virksomheder 'Junior mesterlære'. Skal kunne tilgås fra frivillighedsportalen.

96%

Initiativ 2: Skabe partnerskaber

Skabe partnerskaber mellem erhvervsliv og foreninger og sikre at det er tydeligt, hvor virksomheder og medarbejdere der yder frivilligt arbejde kan matches, hvilket styrker forbindelsen mellem erhvervsliv og civilsamfund. Der er virksomheder der tilbyder deres medarbejdere at arbejde frivilligt, de skal kunne se, hvilke opgaver der kan løses.

Det skal synliggøres på bilen og virksomhedens vindue, at virksomheden støtter det frivillige arbejde og giver deres medarbejdere fri til frivillighed.

96%

Initiativ 3: Årlig frivillighedsdag

Frivillighed skal være sejt – og det skal fejres. Der afholdes en årlig frivillighedsdag i Dragør Kommune, hvor frivilligheden hyldes. Her udnævnes blandt andet årets frivillige med offentlig anerkendelse, og der skabes rum for fejring, fællesskab og synlighed om det frivillige engagement i kommunen.

Afholde et årligt møde mellem foreninger og kommune – et årligt velfærdsmøde for alle borgere, hvor der skal forventningsafstemmes.

96%

Initiativ 4: Frivillighedskoordinator

Der ansættes en frivillighedskoordinator og evt. en af de frivillige som supplement og sparring til koordinator.

Formålet er at understøtte det frivillige arbejde i Dragør Kommune og fungere som bindeled mellem frivillige, foreninger og de kommunale institutioner og fjerne bureaukrati. Frivillighedskoordinatoren og kulturkonsulenten skal arbejde tæt sammen og sparre med hinanden.

Frivillighedskoordinatoren skal:

- Udarbejde en frivillighedsstrategi, politik og code of conduct, der fastlægger, hvad kommunen vil med frivillighed, og skabe klare rammer for rekruttering, vidensdeling og evt. uddannelse af frivillige – i samarbejde med kommunalbestyrelsen, foreninger, institutioner og frivillige.
- Sørge for at der indgås et frivilligcharter, der understreger et ligeværdigt samarbejde mellem kommunen, civilsamfundet og den frivillige sektor.
- Sikre at ledelsen på institutioner ved, hvordan frivillige ledes og der skal laves en forventningsafstemning.
- Hjælpe med at afklare praktiske problemstillinger og processer og kende det kommunale system – fx i forhold til udfordringer med initiativer som "Alle aldre cykler".
- Fjerne bureaukratiske udfordringer og tilpasse processer til lovgivning, der kan stå i vejen for frivillighed, herunder undgå konkurrenceforvridning og at vi ikke tager opgaver fra virksomheder.
- Understøtte samling af frivillige i netværk og skabe gode rammer for engagement og fællesskab.
- Informere potentielle frivillige om mulighederne for at deltage i frivilligt arbejde.
- Styrke samarbejder med foreninger, så deltagere og aktiviteter integreres i ældre-, børne- og ungeområdet.
- Hjælpe foreninger med at tydeliggøre, hvilke opgaver (stå cafe, bage, være oprykker, sætte baner op osv.) der er som frivillig og forventningsafstemme hvor mange timer det er og hvor mange timer den frivillige kan afse.
- Styrke koordineringen og synliggørelsen af frivilligt arbejde og forbedre dialogen mellem kommunale institutioner og frivillige, herunder sikre at medarbejdere/kontaktpersoner uddannes til at kunne samarbejde med de frivillige.
- Der skal være en ansvarlig kontaktperson i alle institutioner, som har kontakten til frivillighedskoordinatoren.

Initiativet fortsættes på næste side

Initiativ 2 (*fortsat*): Frivillighedskoordinator

- Sørge for at reklamere for frivillighedsstrategien, portalen og det at være frivillig i Dragør Nyt, via E-boks, Facebook eller på mail.
- Koordinere "småjob" der evt. kan løses af nogle der ikke er på arbejdsmarkedet.
- Ansvarlig for at fundraise og søge sponsorater – fx for at finansiere dagsture for ældre eller skoleture forhåbentligt kan vedkommende tjene sig selv hjem.

92%

" Vi har som borgersamling udpeget mange gode initiativer, og jeg håber, kommunen griber dem. Det ville være en stor oplevelse at vide, at man har bidraget til at forbedre sin egen kommune."

Jacqueline, 31 år

Initiativ 5: Frivillighedsportal

Der oprettes en digital frivillighedsportal/app, som giver overblik og fungerer som mødested for alle, der ønsker at yde en frivillig indsats – og for dem, der mangler frivillig hjælp til fast og/eller ad hoc hjælp.

Frivillighedsportalen skal matche og formidle kontakt mellem frivillige med foreninger, ældre, unge og børneinstitutioner, der har brug for hjælp til praktiske opgaver. Portalen skal samle og styrke foreningsfællesskabet. Det skal være muligt for foreninger at lægge opgaver ind i portalen.

Kommunen eller de enkelte institutioner kan lægge opgaver i portalen, hvis der er brug for konkrete input til et særligt initiativ, eksempelvis i stil med Borgersamlingen eller andre ideer.

Der skal være en kalenderfunktion, hvor frivillige opgaver kan udbydes og hvor de frivillige kan tilmelde sig. Der skal ligeledes være en oversigt over, hvilke virksomheder, der giver deres medarbejdere fri til frivillighed. (Eks. Danske Bank).

Portalen skal blandt andet vise hvem og hvor der er brug for den frivillige hjælp.

For at understøtte frivilligheden i Dragør bør der være overblik over introduktionskurser for frivillige, uddannelse for velfærdsmedarbejderne til at kunne samarbejde med de frivillige og med klare samarbejdsaftaler og løbende evaluering.

Eksempler på indhold i portalen:

- Skoler kan få hjælp fra frivillige - eksempelvis lektie og læsehjælp, voksenhjælp i praktiske fag, ekstra voksne i timerne, samarbejde med fx keramikeksperter fra Wiedergården, arbejdsdage for forældre i skoler og institutioner åbne for alle borgere – ikke kun forældre.
- Integration mellem børnehaver, skoler og plejehjem - eksempelvis skak, besøgsvenner, fællessang, læsehjælp, højtlesning, hjælp til udflugter, gåture og IT-hjælp fra unge til ældre. Børnehaven kan lege i parken udenfor Enggården.
- Fremvise det som allerede eksisterer – eksempelvis naturvogterne, repaircafé, godt foreningsliv, Wiedergårdens aktiviteter.
- Hjælp til stævner, markeder eller museer ved særlige arrangementer.
- Der skal være en idébrønd så alle kan skrive med idéer til frivillige opgaver.

92%

#3

Anbefaling

Tema 3

Forebyg problemerne før de opstår - for et stærkt Dragør i fremtiden

Vores vision

Vores vision er, at forebyggelse kan skabe ligeværdige forhold for Dragørs borgere og forebygge social ulighed. Forebyggelse kan skabe en harmonisk og tryk kommune, der tager hensyn til borgernes velfærd og hvor børn, unge og ældre trives.

Vi tror på, at forebyggelse er en investering i fremtiden og at der derfor også er et stærkt økonomisk incitament og fordele ved dette fokus.

Vi tror på, at forebyggelse gør det muligt at opdage og forebygge mistrivsel og ensomhed - for børn og unge såvel som ældre. I forebyggelsen er det vigtigt med en professionel tilgang, og det vil være et vigtigt element i at skabe et stærkt Dragør i fremtiden.

Vi tror også på at man skal arbejde mere forebyggende med rekruttering af personale f.eks. i daginstitutioner, ved allerede nu at arbejde for at skabe de rette rammebetingelser for, at uddannet fagpersonale vil og kan bo og arbejde i Dragør.

Vores guidende principper for forebyggelse

- Aktiv prioritering er bedre end tilfældig prioritering - særligt når vi foretager værdige nedskæringer. Forebyggelse skal ses som et redskab til at skabe ligeværdige forhold for alle borgere og for at forebygge social ulighed.
- Forebyggelse skal indføres for at opdage og forebygge mistrivsel og ensomhed hos børn og ældre tidligere.
- Vi skal arbejde forebyggende for at sikre de rette omstændigheder for at tiltrække dygtigt fagpersonale til Dragør. Ved at arbejde proaktivt med at sikre disse omstændigheder skaber vi forudsætninger for at de vil og kan bo og arbejde i Dragør.

Vores prioriteringer og balancer

Forebyg for at løfte mistrivsel og ensomhed

Vi mener, at man skal prioritere at arbejde med forebyggende indsatser, der tidligt kan opdage og tage hånd om mistrivsel hos børn og unge. Det er vigtigt, at vi prioriterer disse tidlige indsatser, for at vi fanger udfordringerne og forbedrer dem, før de vokser sig store. Vi vil gerne kunne prioritere det hele - eksempelvis ensomhed hos ældre - men som vi ser det, vil det være

vigtigt at prioritere børn og unge. Den tidlige indsats vil kunne fange problemer og sikre fremtiden. En del af det forebyggende arbejde vil kunne foregå med hjælp fra frivillige, men det kræver en større koordinering fra Dragør Kommune.

Forebyggelse kræver tålmodighed og tillid

Når man forebygger, handler man, før problemerne opstår. Det betyder, at effekten af at forebygge ikke nødvendigvis kan ses her og nu. Det er vigtigt man husker dette når man prioriterer at forebygge.

Priorité fortsat de borgere som har problemer nu og her

Det er vigtigt, at vi ikke overser eller nedprioriterer dem, der har akutte behov, når vi afsætter ressourcer til forebyggelse. Der vil også være områder, hvor man har lovkrav om hjælp og det derfor ikke vil være muligt at skære.

"Da jeg gik ind til borgersamlingen, vidste jeg ikke helt, hvad jeg skulle forvente. Men det har virkelig tændt noget i mig. Hver gang jeg er gået hjem, har tankerne kværnet – over det fælles arbejde vi har været en del af. Det har været enormt inspirerende."

Mette, 55 år

Vores velfærdsinitiativer

Vi har "To ben" i vores forebyggelsesstrategi, hvor hovedvægten ligger på de unge, men at vi også har et øje for, hvordan de ældre trives og længst muligt kan blive i eget hjem, sunde og raske.

Initiativ 1: Tiltrække mere kvalificeret arbejdskraft til kommunens institutioner og skoler

Vi ønsker at afdække, hvordan vi kan tiltrække mere kvalificeret arbejdskraft til kommunens institutioner og skoler. Er udfordringen dårlig ledelse? Presset økonomi? Er det f.eks. for dyrt at bo her på en pædagog løn?

Når vi får et indtryk af de reelle udfordringer, kan vi bedre forholde os til dem. Derfor bør der laves en seriøs og uafhængig undersøgelse, så det ikke bliver baseret på gætværk. Men vi skal prioritere at tiltrække kvalificeret arbejdskraft for at sikre gode velfærdstilbud i fremtidens Dragør.

96%

Initiativ 2: Forebyggende besøg med struktur og nærvær – understøt tryghed og trivsel i alderdommen

Vi anbefaler, at man har et mere helhedsorienteret syn på ældres trivsel - det handler ikke kun om det fysiske helbred, men også om forebyggelse af ensomhed. Det vil i sidste ende spare kommunen penge at forebygge helbredsproblemer blandt ældre medborgere.

Initiativet omfatter:

- Forebyggelseskonsulenter fra kommunen bør besøge alle ældre med mellemrum. F.eks. når de fylder 70, 75, 80 eller ved livsændrende omstændigheder. Vi ønsker mere stabilitet og synlighed omkring, hvornår forebyggelseskonsulenterne kommer ud. Der skal skabes en ny procedure, da de lovpligtige forebyggende hjemmebesøg frafalder med den nye ældrelov og kommunen nu skal skabe egne rammer på dette område.
- Støtte til borgerne i at forstå deres rettigheder f.eks. tydelig kommunikation på kommunens hjemmeside og nem adgang til borgerservice.

96%

Initiativ 3: Frivillige mentorer for børn og unge

Vi foreslår en ordning med fokus på mentorer. Det kan være som voksenalternes, ekstra "bedste" eller lektiehjælp. Det kan være pensionerede lærere eller pædagoger, der ønsker at hjælpe børn og unge med udfordringer. Et mere formaliseret samarbejde med de frivillige på dette område vil kunne støtte en række børn og unge – og forebygge mistrivsel. Kommunen kan seke til andre kommuner f.eks. Lyngby-Taarbæk som har haft gode resultater særligt med en mentor-ordning.

92%

Initiativ 4: Formaliseret samarbejde mellem skoler og Wiedergården/Enggården

Vi tror på, at man kan forebygge ensomhed hos ældre, ved at samtænke dem med andre institutioner og skabe nye relationer. Et tættere samarbejde mellem dagtilbud, skoler og plejehjem kan forebygge ensomhed blandt ældre. Samtidig kan ældre ses som en ressource til at skabe omsorg om børn og unge. Men det er vigtigt, at samarbejdet er formaliseret, så det ikke er afhængigt af den enkelte frivillige/ildsjæl. Derfor støtter vi op om en frivillighedskoordinator og frivillighedsportal, der kan sørge for, at frivilligheden bliver sat i rammer i Dragør.

Eksempelvis:

- Samarbejde mellem Wiedergården og skolernes små klasser eller børnehaver, f.eks. gennem læsevenner for børn med læsevanskeligheder.
- Samarbejde mellem Enggården og store skoleklasser, fx hvor elever i idrætstimerne tager på cykelture med ældre. Dette samarbejde kunne også være mellem Ungdomsskolen og de ældre på Enggården/Wiedergården.
- Samarbejde mellem ældreplejen og skolerne om indkøbsture, hvor eleverne hjælper ældre med at købe ind. På den måde lærer eleverne om tal, priser, økonomi og samtidig hjælper de ældre medborgere.

92%

Initiativ 5: Praktik i frivillighed

Vi ønsker at fremme kendskab til og deltagelse i frivilligt arbejde allerede i skolealderen. Ved at indføre skolepraktik i frivillige organisationer kan vi styrke unge menneskers frivillighed og samtidig forebygge mangel på frivillige i fremtiden.

Initiativet omfatter:

- Formaliseret skolepraktik i frivillige organisationer, hvor unge lærer at være en del af frivillighedsområdet, så vi forebygger mangel på frivillige senere

92%

Initiativ 6: Gode rammer for aktive ældre

Det skal være nemmere for kommunens ældre borgere at komme ud i det offentlige rum. Dette vil også forebygge ensomhed blandt ældre.

Rent praktisk handler det om:

- Velfungerende offentlige toiletter - der skal tjekkes mindst 1 gang dagligt af en kommunal medarbejder. Mange ældre tør ikke bevæge sig ud af hjemmet af frygt for at skulle på toilettet. Kommunens offentlige toiletter bør være velfungerende for at sikre, at det ikke hindrer de ældre i at gå ud.
- Flere bænke i det offentlige rum, så de ældre har mulighed for at sætte sig og hvile sig på turen.
- Flere ældre benytter sig af CSV i Københavns Kommune, f.eks. audiolog. Men nu flytter CSV lokaler fra Amager til Østerbro, hvilket vil gøre det sværere for kommunens ældre at benytte sig af tilbuddene. Man kan med fordel lave en aftale med CSV om, at en medarbejder besøger Dragør Kommune med jævne mellemrum, fx en gang om ugen eller måneden.

87%

"Jeg har boet i Dragør i mange år og fulgt med i både op- og nedture. I borgersamlingen har vi haft mulighed for at tale åbent om, hvad der fungerer i kommunen – og hvad der ikke gør. Nu håber jeg, at kommunalbestyrelsen vil lytte og tage vores input alvorligt."

Brita, 86 år

Initiativ 7: Fagpersonale som kunne spotte mistrivsel tidligere

Vi ønsker, at fagpersonale i Dragør får bedre muligheder for at opdage mistrivsel hos børn tidligere.

Eksempelvis:

- Obligatoriske besøg af sundhedsplejersken hos forældre, der hjemmepasser deres børn. Det skal naturligvis føles som et tilbud.
- Flere individuelle trivselssamtaler mellem elever og lærere i skolen.
- Mere ro i klasserne med fokus på en lav klassekvotient.

83%

#4

Anbefaling

Tema 4

Velfærd i forandring: Mere valgfrihed gennem offentligt privat samarbejde

Vores vision

Vores vision er at skabe en velfærd, der er proaktiv frem for reaktiv, og hvor værdighed og valgfrihed er i centrum. Vi ønsker en velfærd, hvor borgerne kan bevare deres selvstændighed og fortsætte deres hverdag uden unødige barrierer. Dette skal opnås gennem en forenkling af adgangen til velfærdsydelser – både offentlige og private – så de i højere grad matcher borgernes behov.

I Dragør er vi privilegerede med høj velstand, store friværdier, betydelige formuer og solide pensioner. Dette giver os en unik mulighed for at integrere private velfærdsydelser som et supplement til de offentlige tilbud.

I dag oplever mange borgere, at det tager for lang tid at få hjælp, og at ressourcerne ikke rækker til at imødekomme de stigende krav. Vi ønsker en effektiv og sammenhængende organisering af velfærden, hvor borgerne ikke oplever at blive kastet rundt mellem forskellige instanser. Vores mål er ikke at opgive det, vi har, men at fastholde og videreudvikle velfærden, så den imødekommer fremtidens behov.

Vores vision er, at øget privatisering kan bidrage til at give borgerne større frihed til selv at vælge de løsninger, der passer bedst til deres individuelle behov. Vi tror på, at dette kan skabe en mere fleksibel og menneskecentreret velfærd, hvor ingen sættes i bås, og hvor der lyttes til den enkelte.

Vi vil ikke opgive det, vi har, men vi vil styrke og udvikle velfærden gennem en balanceret integration af private aktører. På den måde kan vi skabe en fremtid, hvor alle borgere i Dragør oplever en værdig, fleksibel og moderne velfærd.

Vores guidende principper for privatisering i velfærden

- Øget privatisering skal understøtte en velfærd, der handler forebyggende og proaktivt, frem for at reagere på problemer, når de allerede er opstået.

- Velfærden skal tage udgangspunkt i borgernes individuelle behov og sikre, at de kan fortsætte deres hverdag og klare tingene selv uden at blive sat i bås. Værdighed og respekt skal være fundamentet for alle løsninger.
- Organiseringen af velfærden skal være effektiv og sammenhængende, så borgerne ikke oplever at blive kastet rundt mellem forskellige instanser. Overgangen mellem offentlige og private ydelser skal være gnidningsfri, og borgerne skal opleve stabilitet og tryk i deres velfærdstilbud.
- Private velfærdsydelser skal give borgere større frihed og fleksibilitet til selv at vælge de løsninger, der passer bedst til deres behov og ønsker.

Vores prioriteringer og balancer

Vi ønsker større valgfrihed

Øget privatisering og valgfrihed skaber større tilfredshed og fleksibilitet for den enkelte borger. Vi kan derfor acceptere, at pengepungen får større betydning for adgangen til visse ydelser, især når det gælder tilkøb af ekstra eller specialiserede private løsninger. Dette kan skabe en vis ulighed, men vi mener, at man skal prioritere at give borgerne større valgfrihed og fleksibilitet.

Fokusér offentlige tilbud på kerneydelser - privatisér som et supplement

Dragør Kommune skal prioritere kerneydelser som sundhed, ældrepleje og uddannelse, så alle borgere har adgang til basale og nødvendige velfærdsydelser af høj kvalitet uanset økonomisk formåen. Vi kan nedprioritere ydelser og tilbud, der ikke er afgørende for borgernes trivsel og livskvalitet, for eksempel visse kultur- eller fritidstilbud, hvis de kan varetages af private aktører eller frivillige organisationer. Privatisering kan bruges som et supplement til at tilbyde ekstra eller specialiserede ydelser, men ikke som en erstatning for det offentlige.

Fra universelle tilbud til skræddersyede løsninger

Vi kan give afkald på "one-size-fits-all"-tilgange og i stedet satse på mere fleksible og personlige tilbud for at få bedre skræddersyede løsninger. Samtidig kan nogle velfærdsydelser målrettes til dem, som har mest brug for dem frem for at tilbyde dem universelt til alle.

Større ansvar for borgerne selv - men hjælp de borgere der har brug for støtte!

Borgerne skal i højere grad selv tage ansvar for deres egen velfærd. Dette kan dog udfordre nogle borgere, som har brug for ekstra støtte. For at undgå, at privatisering skaber uacceptable uligheder, kan Dragør Kommune tilbyde økonomisk støtte til borgere med lav indkomst, så de også får adgang til private løsninger, hvis det er nødvendigt. Dette kan sikre, at valgfrihed ikke kun er forbeholdt de mest velstillede.

Regulering og kontrol for at sikre kvalitet af private såvel som offentlige velfærdstilbud

Dragør Kommune skal føre tilsyn med både offentlige og private aktører for at sikre, at kvaliteten er høj, og at ingen borgere bliver efterladt uden tilstrækkelig hjælp. Der skal være klare rammer for, hvordan privatiseringen implementeres, så den understøtter fællesskabet frem for at svække det og løbende evaluering af privatiseringens effekt.

Privatisér i dialog med borgerne!

Det er vigtigt at kommunikere klart til borgerne om, hvorfor privatisering indføres, og hvordan det kan gavne både individet og fællesskabet. Borgerne skal inddrages i beslutningsprocessen, så de føler sig hørt og forstået. Vi ønsker en åben proces, der inddrager borgerne, så vi kan skabe en velfærd, der både respekterer individuelle behov og styrker fællesskabet. Samtidig er det vigtigt, at borgerne oplever stabilitet og tryghed i deres velfærd. Overgangen til en mere privatiseret model skal ske gradvist og med klare rammer, så ingen borgere føler sig overset eller efterladt.

Ompriorité med fokus på fremtidens behov

Omprioriteringer i forbindelse med øget privatisering skal tage højde for den demografiske udvikling og de stigende krav til velfærden. Vi skal sikre, at ressourcerne bruges på en måde, der gør velfærden robust og bæredygtig på lang sigt.

Reducér ressourcer til administrativt bureaukrati

Vi kan reducere ressourcer brugt på administration og bureaukrati for at frigøre midler til borgernære ydelser. Dette kan dog medføre en risiko for mindre kontrol og overblik, som skal håndteres med effektive digitale løsninger. Fx kan man overveje at reducere i ledelseslag i institutioner og i stedet prioritere varme hænder - eller lempe dokumentationskrav (både inden for institutionsområdet, skoleområdet og ældreplejen).

"Når mange forskellige perspektiver bringes i spil, bliver flere stemmer hørt – og det gør beslutningerne bedre. Det har jeg virkelig mærket i borgersamlingen. Jeg har mit eget perspektiv, men det har været utroligt givende at lytte til de andre deltagers synspunkter. Det har åbnet mine øjne for nye måder at forstå og tænke velfærd på."

Alfred, 15 år

Vores velfærdsinitiativer

Initiativ 1: Offentligt-privat samarbejde om specialiserede løsninger

Dragør Kommune kan indgå partnerskaber med private aktører for at tilbyde specialiserede løsninger, som kommunen ikke selv har ressourcer eller ekspertise til at levere. For eksempel kan kommunen indgå aftaler med private sundhedsudbydere om at levere telemedicinske løsninger til ældre borgere, der har svært ved at komme til lægen.

Dette kan inkludere:

Eksempelvis:

- Specialiseret pleje: For eksempel avanceret genoptræning eller rehabilitering for borgere med særlige behov.
- Mentorordninger for unge: Privatdrevne mentorprogrammer, der hjælper unge med at komme i uddannelse eller job.
- Innovative sundhedsløsninger: For eksempel telemedicin eller digitale sundhedstjenester, der kan leveres af private aktører.
- Skoleområdet: For eksempel private aktører, der kan rådgive og vejlede familier med børn, der oplever skolevægring.

92%

"Det har både været fedt at mødes med medlemmerne i borgersamlingen, men også en bredere repræsentation af befolkningen som vi er mødtes med undervejs. Det har givet mig en forstærket oplevelse af, at jo flere af de engagerede mennesker vi har i kommunen og får inddraget i samtalen om, hvordan vi skal transformere velfærden til fremtiden, jo bedre. Det har været meget opløftende at være en del af – så jeg håber det er en mulighed andre også kan få glæde af."

Simon 45 år

Initiativ 2: Kommunen skal facilitere muligheden for køb af ekstra velfærdsydelser

Dragør Kommune kan tilbyde borgerne mulighed for at tilkøbe ekstra velfærdsydelser gennem det kommunale system.

Dette kan eksempelvis inkludere:

- Udredning af børn: Hurtigere adgang til specialiserede vurderinger og støtte.
- Lektiehjælp: Ekstra støtte til børn og unge, der har brug for hjælp med skolearbejdet.
- Ekstra rengøring i hjemmeplejen: Ud over den standardiserede rengøring, som tilbydes de borgere, som vælger Dragør Kommunes egen hjemmehjælp. Hvor det eks. også er muligt at vælge Dragør Pleje og Omsorg.
- IT-kurser til ældre: Hjælp til at mestre digitale værktøjer og teknologier, hvor der i dag er en del frivillige på Wiedergården.
- Genoptræning og træningsfaciliteter til rådighed i ledige lokaler i eks. Hollænderhallen og på Wiedergården.
- Pasning uden for åbningstid: Fleksible pasningsordninger, der dækker behov uden for institutionernes normale åbningstider. Dette forstår vi i dag ikke umiddelbart er en velkendt mulighed. Vi har en stor arbejdsplads som lufthavnen, hvor skifteholdsarbejde kan sætte pres på børnefamilierne.

83%

Initiativ 3: Fokus på forebyggelse gennem brugerbetaling

Dragør Kommune kan indføre en lav brugerbetaling på visse forebyggende ydelser, der ikke er livsnødvendige, men som kan forbedre borgernes trivsel og livskvalitet.

Dette kan inkludere:

- Sundhedstjek og livsstilsrådgivning, eksempelvis kan unge betale for adgang til stresshåndteringskurser.
- Fysisk træning og genoptræning ud over det basale tilbud, for eksempel kan ældre borgere betale et mindre beløb for at deltage i træningsprogrammer, der forebygger faldulykker.
- Psykologisk rådgivning til borgere, der ønsker hjælp til mindre alvorlige problemer.

75%

Initiativ 4: Pengene skal følge borgerne

Hvis Dragør Kommune ikke selv kan løfte en opgave – fx pasning af børn med forældre, der har skiftende eller skæve arbejdstider – skal borgerne kunne henvises til en privat løsning, hvor velfærds-kronerne følger med. Dette sikrer, at borgerne får dækket deres behov, selv når kommunen ikke kan tilbyde en løsning inden for de eksisterende rammer.

Dragør Kommune kan indføre en voucher-ordning, hvor borgerne får et økonomisk tilskud, der kan bruges til at betale for private løsninger. For eksempel kan forældre med skæve arbejdstider få tilskud til privat børnepasning, eller ældre kan få tilskud til privat hjemmehjælp, hvis den kommunale kapacitet er utilstrækkelig. Kommunen skal samtidig føre tilsyn med de private aktører for at sikre, at kvaliteten lever op til standarderne.

71%

#5

Anbefaling

Tema 5

Digitalisering og velfærdsteknologi som instrument til at frigøre ressourcer til kerneopgaver

Vores vision

Vi drømmer om, at en øget digitalisering i velfærdssektoren kan øge velfærden for alle borgere i Dragør. Ved at frigøre ressourcer ved hjælp af digitaliseringen kan der skabes mere tid og fokus på kerneopgaver og borgernær omsorg.

Vi anerkender, at der er risiko og bekymring for, at øget digitalisering kan tabe borgere i processen. Der skal være fokus på at få alle med gennem vejledning og mulighed for personlig kontakt, et digitalt kontaktpunkt eller i sidste ende ikke-digitale løsninger.

Når digitaliseringen sker med omtanke og borgerinddragelse, tror vi på at det kan medføre mere omsorg, tryghed og nærvær i mødet med borgerne.

Vores guidede principper for digitalisering og velfærdsteknologi

- Digitalisering skal bruges til at frigøre tid og ressourcer til kerneopgaver og den borgernære kontakt.
- Løsninger skal designes med fokus på, at alle borgere kan være med – og så det er meningsfuldt for dem.
- IT-sikkerhed og et stærkt digitalt beredskab skal være en integreret del af alle digitale velfærds løsninger.
- Borgernes data skal behandles ansvarligt og transparent, med tydelige rammer for anvendelse.

Vores prioriteringer og balancer

Alle skal med på det digitale spor

Det er vigtigt, at vi prioriterer at få alle med på det digitale spor. Sådan kan vi mindske den utryghed, der opstår på rejsen derhen.

Der er risiko for, at nogle borgere tabes på digitaliseringsvejen. For nogle kan digitalisering virke utrygt og føre til en oplevelse af at miste den personlige kontakt. Derfor skal der være et tydeligt fokus på at få alle med.

Det kræver vejledning og mulighed for personlig kontakt for dem, der har behov for det. Borgere skal have en digital kontaktperson i kommunen, som man kan stille spørgsmål til og få vejledning hos. Sørg for simple og brugervenlige digitale systemer til borgere - *keep it simple!* Så er der ikke så mange faldgruber ift. at borgere føler sig sikre i den digitale sfære. Lad nogle slutbrugere (almindelige borgere) teste, inden man sætter i værk.

Større frihed i at vælge hvor ressourcer benyttes bedst i hverdagen

Når vi prioriterer digitalisering, vil nogle borgere opleve mindre kontakt for at frigøre ressourcer til andre opgaver. Det kunne være, at et af hjemmebesøgene blev erstattet af et digitalt opkald for til gengæld at skabe mere tid til omsorg på et plejehjem. Det kan også være, at pædagoger, undervisere, hjemmesygeplejersker mv. får lov til at bruge mindre tid på dokumentation ved at lempe krav, samtidig med at man gennemgår eksisterende systemer. Herved kan der også bruges mere tid på nærværende undervisning og pasning. Den prioritering giver større frihed til at bruge ressourcer bedst.

Åbenhed og sikkerhed

Hav fokus på hvordan data anvendes og gør det gennemsigtigt for borgere. Der skal også være klare rammer for beredskab og sikkerhed i systemer. Der er allerede lovgivning på området i dag og højt IT-beredskab, men det skal kommunikeres til borgere på en let tilgængelig og forståelig måde.

Vores velfærdsinitiativer

Initiativ 1: Prioritering af de gode digitale løsninger

Vi ønsker at vi implementerer digitale løsninger, der kan frigøre ressourcer og skabe mere tid til kerneopgaver og den nære kontakt med borgerne. Det handler om at understøtte medarbejderne i deres arbejde og samtidig højne kvaliteten i den service, borgerne modtager.

Eksempler på sådanne løsninger inkluderer følgende, med en klar opfordring til at søge inspiration fra andre kommuner og andre lande:

- Skærmopkald som supplement til fysiske hjemmebesøg, hvilket både kan øge fleksibiliteten og mindske transporttid – med mulighed for på sigt at integrere kunstig intelligens.
- AI-genererede ruter til hjemmepleje, som optimerer logistik og tidsforbrug, så medarbejdernes tid bruges mest effektivt.
- En digital selvbetjeningsplatform, der kan give borgerne ét samlet kontaktpunkt, hvor de nemt kan få adgang til relevante informationer og ydelser, evt. med mulighed for AI chatbot.
- Eventuelt med en digital journal som borgeren kan tilgå, hvor alle kommunale oplysninger, tilbud mv. kan ses samlet ('min side'-Dragør).
- Muligheder for overvågning og observation – enten i hjemmet eller på plejehjem – kan yderligere understøtte tryghed og kvalitet i plejen.

87%

Initiativ 2: anvendelse af velfærdsteknologi

Vi ønsker at der arbejdes med velfærdsteknologi hvor der er gavnligt, eksempelvis:

- Vendelagner i hjemmeplejen kan bidrage til at reducere den fysiske belastning for medarbejderne og lette arbejdsgangene.
- Multifunktionelle støtte-teknologier, som fx robotstøvsugere, kan desuden være med til at frigøre tid i hverdagen, så fokus kan fastholdes på kerneopgaverne.
- Automatiseret dosering af piller kan bidrage til at mindske medicineringsfejl, skabe bedre overblik og frigøre tid i den daglige pleje.

71%

Del 2 – Udtalelser

Ekspertrådgiverens udtalelse

Som ekspertrådgiver har jeg fulgt Dragør Borgersamling tæt og løbende bidraget med faglig viden til borgersamlingens medlemmer, besvaret faglige spørgsmål fra borgerne og ydet sparring til tredjepartssekretariatet.

Jeg har løbende bistået i processen med udgangspunkt i de udfordringer, som medlemmerne af borgersamlingen har peget på. Jeg har bestræbt mig på at undlade at blande mig i udformningen af anbefalingerne – således at anbefalinger, vision og prioriteringer alene er medlemmernes. Som ekspertrådgiver har min opgave været følgende:

- Bidrage til den faglige rammesætning for Borgersamlingens arbejde, herunder at give input til materialesamlingen, der har til formål at give medlemmerne et fælles vidensgrundlag forud for første møde.
- Peget på relevante oplægsholdere og sparret med tredjepartssekretariatet om faglige input til Borgersamlingen løbende.
- Givet sparring om Borgersamlingens anbefalinger løbende, med fokus på det kommunale handlingsrum.
- Stået til rådighed, når spørgsmål er blevet rejst af borgersamlingens medlemmer og løbende kvalificeret anbefalingerne.

Det er min vurdering som ekspertrådgiver, at borgersamlingen har bygget på et uafhængigt vidensgrundlag efter OECD's retningslinjer (se side 57).

Borgerne som en integreret del af velfærdsudviklingen

Danmark står midt i en velfærdsbrydningstid. Kommunerne kæmper med stigende udgifter, mangel på arbejdskraft, flere ældre og flere borgere med komplekse behov. Samtidig vokser afstanden mellem det som borgerne forventer, og det, kommunen faktisk har mulighed for at levere. Det skaber et pres – ikke kun på velfærdens institutioner, men også et pres i forhold til den tillid, som velfærden hviler på.

Parallelt med velfærdens strukturelle udfordringer ser vi en demokratisk ubalance. Borgernes lokalpolitiske interesse og viden har gennem de sidste mange kommunalvalg vist sig faldende i Danmark, og mange oplever, at deres stemme ikke gør en forskel. Samtidig mødes borgerinddragelse i mange kommuner – også af politikere og forvaltning – med en vis

usikkerhed, fordi der i mange tilfælde er en mangel på gode metoder og erfaringer til at sikre en reel borgerinddragelse, som bidrager til en ansvarlig politik.

International forskning peger på, at borgere handler ansvarligt, hvis de inddrages på en måde, som opleves som reel. Borgerinddragelse fører typisk ikke til urealistiske krav eller uansvarlige budgetter. Tværtimod handler borgerne med bevidsthed om deres ansvar overfor hinanden og samfundsøkonomien. Dragør Borgersamling er et godt eksempel på dette.

Anbefalingsrapporten viser, at borgerne svarer igen, når de inviteres ind i det politiske udviklingsrum – med engagement, indsigt og ansvarlighed. Borgernes anbefalinger giver et signal om, at borgerne i Dragør vil mere – og gerne vil være en del af løsningerne.

Borgerne anbefaler et fast borgerting, der kan rådgive politikerne, etablering af kreative udvalg der kan granske om man kan løfte opgaver på nye måder, og borgerne foreslår, at der ansættes en frivilligkoordinator, der kan skabe en rammesætning for at lade Dragørs frivilligengagement blomstre. Energien er der blandt borgerne – og som kommune giver det nye muligheder.

Med Dragør Borgersamling har kommunen taget et vigtigt skridt i retning af et mere involverende lokaldemokrati. I kommunalbestyrelsen har I brugt ressourcer på at invitere borgerne ind i det politiske maskinrum – og det er modigt. Men I må fortsat være modige. Det næste skridt handler om at fastholde engagementet og omsætte tilliden fra borgerne til en fortsat inddragende proces. Inddragelse skaber forventninger og derfor er det nu afgørende at følge op på arbejdet med borgersamlingen. Borgerne har leveret et stærkt bidrag – og det kræver vedholdenhed og gennemsigtighed fra politisk side, hvis tilliden skal fastholdes og styrkes. Borgerne forventer at blive taget alvorligt og blive reelt inddraget – ikke kun til inspiration, men som medskabere af velfærden i Dragør.

Dragør Kommune har muligheden for at gå foran og vise, at det er muligt at udvikle velfærd i fællesskab med borgerne. Borgerinddragelse bør ikke være en engangsøvelse, men en løbende og forpligtende proces, hvor ressourcerne i lokalsamfundet inddrages i morgendagens velfærds løsninger. Dragør kan blive en foregangskommune og et lysende eksempel på, hvordan demokratiet og velfærden kan styrkes, når borgerne bliver en integreret og forpligtende del af løsningen.

Med venlig hilsen

Ulf Hjelmar,

Professor MSO ved VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Tredjepartsudtalelse

We Do Democracy har fungeret som uafhængigt tredjepartssekretariat for "Dragør Borgersamling – fælles om fremtidens velfærd". Vi har som sekretariat haft ansvar for at designe, lede, organisere og facilitere borgersamlingen med afsæt i et armslængdeprincip. Vores udtalelse fokuserer på at validere i hvor høj grad borgersamlinger lever op til OECD's internationale principper¹ med fokus på at skabe en god og inkluderende proces for borgere og politikere (læs de 11 OECD-principper på side 57). Det er vores opgave at vurdere graden af uvildighed, sikre en åben stratificeret lodtrækning, gennemsigtighed i processen, involvering af uafhængig ekspertise, fastsættelse af tidsrammer for rådslagning, samt opdragsgiverens forpligtelse til at modtage, besvare og offentliggøre anbefalingerne. Samlet set vurderer vi, at Dragør Borgersamling i meget høj grad har fulgt OECD's principper og er blevet gennemført som en uvildig proces, der lever op til international praksis på området.

Initiativtager

Dragør Kommunes kommunalbestyrelse har taget beslutningen om at igangsætte en repræsentativ inddragelsesproces i form af en borgersamling. Det er første gang at organisationen gennemfører en borgersamling efter internationale principper, hvorfor en central del af arbejdet har været at forankre processen i organisationen. Vi har oplevet en forvaltning og en politisk ledelse, der har udvist stor opbakning til metoden og processen, samt har behandlet rollen som opdragsgiver med omhu og respekt for OECD's principper, samt har bestræbt sig på at understøtte en god proces for borgerne, eksempelvis ved at stå til rådighed for spørgsmål fra borgersamlingens medlemmer.

Kommunalbestyrelsen har givet borgersamlingen en vigtig, men også kompleks opgave i at udpege fremtidens velfærd i Dragør. Anbefalinger skal derfor læses i det lys og inden for rammen af den tid, der er stillet til rådighed for borgerne.

¹ OECD *Good Practice Principles for Deliberative Processes for Public Decision Making*.

Medlemmer

Borgersamlingens medlemmer har taget opgaven med at prioritere og balancere fremtidens velfærd i Dragør seriøst. Det har lyttet til fageksperter og debatteret udfordringer og mulige løsninger med hinanden.

Som tredjepartssekretariat har det været vigtigt for os at sikre en bred repræsentation i borgersamlingen. Grundet et frafald på ni medlemmer er der sket mindre forskydninger i repræsentationen, som ikke har haft væsentlig betydning for borgersamlingens samlede repræsentativitet, foruden i kategorien 15 til 24-årige hvor der er en underrepræsentation.

Dragør er en kommune med et stærkt lokalsamfund, hvilket har været mærkbart undervejs i processen. Borgersamlingen nød interesse fra lokalsamfundet ved Åben Samling, hvor vi observerede medlemmer, der tog imod de fremmødte borgeres perspektiver og gjorde sig umage for at videreføre inputs i deres arbejde.

Det har været vores opgave som tredjepartssekretariat at sikre, at alle medlemmer kunne deltage ligeværdigt, uanset deres baggrund, erfaringer og holdninger til velfærdsområdet. Vi har oplevet, at der har været en spredning i medlemmernes perspektiver og årsager til at deltage: fra ønske om at engagere sig i lokaldemokratiet til interesse i velfærdsudfordringen. Samtidig har vi observeret medlemmer, der har debatteret med respekt og nysgerrighed for deres forskelligheder. For at sikre ligeværdig deltagelse har vi løbende afsat ressourcer til at sikre at alle medlemmer har kunne indgå ligeværdigt i arbejde. Vi har haft særligt fokus på at sikre inklusion og diversitet i Borgersamlingen, ved at håndhæve medlemmernes ret til privatliv og ved at give plads til særhensyn.

Alle medlemmerne har haft mulighed for at skrive, kommentere og bidrage til udformningen af de endelige anbefalinger, så disse er borgernes egne refleksioner og ord. Mellem tredje og sidste samling har en redaktørgruppe af borgersamlingens medlemmer i samarbejde med tredjepartssekretariatet, sikret, at anbefalingsteksten er klar og forståelig. Anbefalinger afspejler balancen, som medlemmerne har opnået på tværs af deres forskellige synspunkter.

Alle medlemmer havde mulighed for at afgive en mindretalsudtalelse, hvis man som medlem oplevede, at man ikke kunne stå inde for de endelige anbefalinger. Ingen medlemmer har valgt at gøre brug af denne mulighed og rapporten skal læses i det lys – som anbefalinger med bredest mulig opbakning på tværs af gruppens repræsentative forskellighed.

For at vise balancen i de forskellige holdninger, der eksisterer i gruppen, viser rapporten også en stemmeprocent ved hvert ved hvert velfærdsinitiativ, for at angive hvor stor en andel af medlemmerne der støtter op om hvert enkelt initiativ.

Modtagelse

Som tredjepartssekretariat har vi observeret en borgersamling, der har været optaget af at udvikle afbalancerede og nuancerede anbefalinger til gavn for den nuværende og kommende kommunalbestyrelses videre arbejde.

Borgersamlingen har udviklet en velfærdsvision og peger på en række principper, prioriteter og balancer, samt 24 konkrete velfærdsinitiativer, som der er opbakning til på tværs af medlemmerne. I læsningen af anbefalingerne er det derfor vigtigt at tage den retning anbefalingerne sætter seriøst og samtidig tage højde for, at løsningerne ikke skal læses som fyldestgørende, men vigtige afstemte bud på den videre udviklingsproces.

Borgersamlingen er som demokratimetode samtidigt et vigtigt skridt i Dragørs fortsatte bestræbelser på at være i tæt dialog og sikre et tæt samarbejde mellem system og borgere. Vi ser, at borgersamlingen om velfærd har inspireret til mere demokratisk fornyelse og borgerdrevne tilgange fremover.

Vi opfordrer kommunalbestyrelsen, forvaltningen og offentligheden til at tage imod borgersamlingens anbefalinger med samme respekt, som de er blevet udarbejdet med, og vi opfordrer læseren til at tage sig tid til at forstå og lytte til de nuancer og værdier, der ligger i anbefalingerne.

Vi ser frem til at følge udfaldet af Dragør Borgersamlings arbejde.

Johan Galster og Rose Steen Mikkelsen – We Do Democracy.

Del 3 – Proces, arbejdsmetode og organisering

Kort om metoden

Dragør Borgersamling trækker på deliberativt demokrati. En borgersamling er en metode, der giver et repræsentativt udsnit af borgere mulighed for at beskrive og anbefale deres bud på løsninger. Borgersamlinger har vist sig egnet til at udvikle svar på dilemmafyldte og komplekse problemstillinger, samt til at udvikle medierede anbefalinger. Det vil sige, at processen arbejder med, hvordan medlemmerne kan udvikle løsninger, som de alle kan se sig i. Deliberativ betyder netop dette – at metoden er baseret på rådslagning, samtale og fokus på fælles løsninger.

Medlemmerne af en borgersamling mødes til samlinger over mindst 20 timer – i denne samling over 4 dage. Dermed kan medlemmerne være med til at kvalificere og skabe grundlag for at styrke den politiske beslutningsproces. Metoden er internationalt anerkendt og bliver anvendt systematisk i blandt andet EU, Canada, Storbritannien, Tyskland, Australien, Irland, Bolivia, Belgien og Finland. OECD's deliberative principper for borgersamlinger og borgerting, som denne Borgersamling har fulgt, er:

Principperne er:

1. **Formål:** Borgersamling skal have et tydeligt formål, der er knyttet til et reelt afgrænset politisk problem.
2. **Mandat:** Beslutningstagerne forpligter sig offentligt til at besvare eller agere på borgernes anbefalinger inden for et rimeligt tidsrum.
3. **Gennemsigtighed:** Den deliberative proces er offentlig og mulig af følge. Alle procesmaterialer er offentlige tilgængelige.
4. **Inklusion:** Der tages hensyn til at forskellige grupper i samfundet skal kunne deltage.
5. **Repræsentation:** Borgersamlingens medlemmer anses som et mikrokosmos af den bredere befolkning.
6. **Information:** Borgersamlingens medlemmer skal have adgang til bred, relevant og tilgængelig information og ekspertise.
7. **Fælles drøftelser:** Medlemmerne skal gennem processen finde et fælles beslutningsgrundlag for deres anbefalinger til beslutningstagerne. Dette forudsætter aktiv lytning, vægtning og overvejelse af forskellige perspektiver samt mulighed for at alle medlemmer kan tale og bidrage.
8. **Tid:** Deliberation kræver tid til, at medlemmerne kan fordybe sig og reflektere over den viden de introduceres for, for dermed at kunne udvikle informerede anbefalinger til et komplekse politisk spørgsmål.
9. **Armslængde:** Processen skal organiseres med afsæt i et tredjepartsekretariat, der er uafhængig af opdragsgiver, interessenter og lobbyorganisationer.
10. **Privatliv:** Borgersamlingens medlemmers privatliv skal respekteres og beskyttes mod uønsket opmærksomhed i medier.
11. **Evaluerings:** Borgerne skal have mulighed for en anonym evaluering af processen efter en række objektive kriterier (fx kvantitet og diversitet i informationer, mængden af tid til læring, faciliteringens uafhængighed).

Dragør Borgersamlings organisering og følgeforskning

Rundt om Dragør Borgersamling har en række grupper været nedsat for at sikre, at Borgersamlingens arbejde blev udført i overensstemmelse med OECD's principper, på baggrund af relevant fagviden, samt at de endelige anbefalinger modtages af politikerne og forankres i forvaltningens arbejde. Find en beskrivelse af de enkelte arbejdsgrupper nedenfor.

Projektgruppen

Dragør Borgersamlings projektgruppe består af medarbejdere fra Dragør Kommune og We Do Democracy. Projektgruppen står for den løbende koordinering af Borgersamlingen, for at sikre at medlemmernes arbejde blev udført indenfor de bedste rammer og levede op til Dragør Borgersamlings formål.

Tredjepartssekretariat

We Do Democracy er Dragør Borgersamlings uafhængige tredjepartssekretariat, som træffer beslutninger om design og facilitering af borgersamlingen og planlægger de enkelte samlinger.

Ekspertrådgiveren

Dragør Borgersamlings ekspertrådgiver har til opgave at sikre, at arbejdet er baseret på neutral og saglig viden. Eksperten har rådgivet tredjepartssekretariatet og bidraget med viden, sparring og kvalitetssikring. Ekspertrådgiveren er Ulf Hjelmar, Professor MSO ved VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Følgeforskning

Ph.d.-studerende Eugen Chapiro, SDU, har fulgt Dragør Borgersamling tæt, som del af forskningsprojektet 'DelibRef – Let the people rule, but let them talk first. How deliberative referendums can benefit representative government'.

Arbejdsmetoder

Der er blevet anvendt en lang række dialog- og samarbejdsmetoder under Dragørsamlingen. Formålet har været at skabe en produktiv, engagerende og inkluderende arbejdsform. Hvor det har været muligt at deltage med meget forskellige forudsætninger og præferencer. Hele forløbet har været designet og faciliteret af We Do Democracy. Nogle af de anvendte metodegreb har været:

- Vekselvirkning: Blanding af individuelle refleksioner, dedikeret gruppearbejde og medierede plenumdialoger.
- Roterende gruppearbejde: Skiftende grupper for at fordre forankring på tværs af borgersamlingen og dialog mellem flere.
- Faglige input: Løbende afvejede og forskningsbaserede faglige oplæg kombineret med plads til, at man som medlem selv har kunnet fordøje, forstå og tage stilling til vigtighed af inputtet.
- Visuelle, engagerende og kreative formater: Veksle mellem at sidde ved borde, stå op ved plakater, bruge rummet og bevæge sig rundt. Bordplakater, papkort og grej til selv at producere og dokumentere resultater.
- Medlemmerne producerer selv: I hele forløbet er det medlemmerne selv, der har ført pennen og senere har haft hænderne på tastaturet. Både for at sikre legitimitet, brugen af deres eget sprog, men også for at understøtte ejerskab og engagement.
- Humor, hygge og stemning: Der er arbejdet med, at medlemmerne skulle føle sig velkomne. Musik, energiskabende forplejning og en uformel og rar stemning.
- Mediering af storgruppesamtalen i plenum: Der har været brugt løbende analoge afstemninger for hele tiden at tjekke ind på, om alle var med, og om der skulle arbejdes mere med anbefalingerne.
- Stimulering af forestillingsevne: Medlemmerne har gennem forskellige greb drømt sig ind i den fremtid de drømmer om – individuelt, i grupper og i plenum.
- Dokumentation og opsamling: Alt i forløbet er blevet dokumenteret ved både at tage billeder af borgernes materialer og noter, og alt er blevet indskrevet på computer. Formålet med dokumentationen er at sikre, at borgernes materiale ikke gik tabt, at borgernes materiale og perspektiver blev brugt, og for at sikre åbenhed og legitimitet.

Dragør Borgersamlings forløb

Første samling – Introduktion til opgaven og emnet

Onsdag den 9. april 2025, kl. 17-21 i Festsalen på Aktivitetshuset Wiedergården

Den første samling markerede opstarten på Dragør Borgersamling. Formålet med samlingen var at introducere borgersamlingens medlemmer for hinanden, borgersamlingens arbejdsmetode og proces, samt få dem ombord i kerneopgaven. Ved denne første samling arbejdede medlemmerne med de værdier, de ønsker skal være bærende for arbejdet med fremtidens velfærd i Dragør Kommune.

- Officiel åbning ved borgmester Kenneth Gøtterup-
- Introduktion til formålet, opgaven og borgersamlingen repræsentation og metode
- Oplæg: Introduktion til velfærden i Dragør Kommune ved kommunaldirektør Mads Leth-Petersen.
- Oplæg og Q&A: Den danske velfærdsmodel i forandring – udfordringer og tendenser ved Professor Jon Kvist.

Anden samling – Fremtidens velfærdstendenser

Lørdag den 26. april 2025, kl. 10-17 på Dragør Rådhus

Formålet med anden samling var at medlemmerne arbejdede i dybden med de fordele og ulemper de oplever ved velfærden i Dragør i dag, samt at give medlemmerne indblik i hvilke velfærdstendenser der i dag er mest udpræget i udviklingen af fremtidens velfærd. Med afsæt heri arbejdede medlemmerne videre med de tendenser de fandt meningsfulde.

- Gruppearbejde om fordele og ulemper ved velfærden i Dragør Kommune i dag
- Oplæg og fælles refleksion: Fremtidens velfærdstendenser ved Louise Angelo, Komponent, samt identifikation af fordele, ulemper, dilemmaer mm. ved hver fremtidstendens
- Workshop: Hvordan kunne man arbejde med hver af velfærdstendenserne?
- Skriveværksted: Første arbejde med foreløbige anbefalinger
- Gallerivæg: Læsning af hinandens arbejde og inputrunde

Offentligt borgermøde – Åben Borgersamling

Tirsdag den 13. maj 2025, kl. 17-21 i Festsalen på Aktivitetshuset Wiedergården

Formålet med det offentlige møde var at invitere offentligheden indenfor i borgersamlingens arbejde. Alle borgerne i Dragør Kommune var blevet inviteret til at deltage. Først introducerede medlemmerne deres foreløbige anbefalinger, hvorefter de fremmødte borgere gav deres input, feedback og spørgsmål til borgersamlingens arbejde. Derefter var der en dialogrunde med kommunalbestyrelsen, hvor medlemmerne havde mulighed for at spørge deres politikere til råds om arbejdet med fremtidens velfærd.

- Præsentation af borgersamlingens arbejde.
- Workshop med borgersamlingens medlemmer og fremmødte borgere, hvor borgersamlingens foreløbige temaer og arbejde blev diskuteret.
- Sparringrunde med borgersamlingens medlemmer og kommunalbestyrelsen

Tredje samling - Skriveværksted

Lørdag den 24. maj 2025, kl. 10-16 på Dragør Rådhus

Formålet med den tredje samling var at samle op og arbejde med de input medlemmerne modtog ved det offentlige borgermøde fra deres medborgere såvel som kommunalbestyrelsen, samt at give dem mulighed for at stille opfølgende spørgsmål til kommunale fageksperter. Medlemmerne brugte dagen på at arbejde deres anbefalinger 90% i mål.

- Skriveværksted 1: Samle op og indarbejde kommentarer i anbefalinger.
- Skriveværksted 2: Arbejde videre med anbefalinger i nye grupper.
- Q&A i grupper med kommunale eksperter. Til rådighed var:
 - Ulf Hjelm, Professor, VIVE
 - Jesper Horn Larsen, Centerchef for Plan, Teknik og Erhverv, Dragør Kommune
 - Lisbeth Kastrup, Leder af Dragør Hjemmepleje, Dragør Kommune
 - Mads Leth-Petersen, Kommunaldirektør, herunder økonomi, HR & personale, IT & Digitalisering, Dragør Kommune
 - Kamille Jakobsen, Centerchef for Borger, Kultur og Social og Børn, Skole og Kultur, Dragør Kommune
- Nedsættelse af redaktionsgruppe, med medlemmer fra hver gruppe, der frem mod fjerde samling ville redigere anbefalingerne sprogligt.

Fjerde samling – Færdiggøre anbefalinger og møde med politikerne

Tirsdag den 17. juni 2025, kl. 17-21 i Hollænderhallen

Formålet med femte møde var at gøre anbefalingsarbejdet færdigt og møde politikerne fra økonomiudvalget til en samtale om, hvordan borgersamlingens anbefalinger kan komme ud at leve i Dragør Kommune.

- Skriveværksted: Færdiggøre arbejde med anbefalinger
- Gallerivæg: Feedback og sparring på de anbefalingerne mellem de forskellige grupper, samt afstemning blandt borgersamlingens foreslåede velfærdsinitiativer.
- Økonomiudvalget blev præsenteret for borgersamlingens velfærdvision og et udvalgt velfærdsinitiativ fra hver gruppe.
- Afsluttende dialogrunde mellem økonomiudvalget og borgersamlingens medlemmer.

Lancering af anbefalingerne – overrækkelse til kommunalbestyrelsen

Torsdag den 28. august 2025, kl. 17-18 på Dragør Rådhus

Dragør
Borgersamling

WE DO
DEMOCRACY

Tema 4: Velfærd i forandring

Guidende principper:

- Øget privatisering skal understøtte en velfærd, der handler forebyggende og proaktivt, frem for at reagere på problemer, der allerede er opstået.
- Velfærden skal tage udgangspunkt i borgernes individuelle behov og sikre, at de kan fortsætte deres hverdag og klare sig selv, så de ikke bliver sat i bås. Værdighed og respekt skal være fundamentet for alle handlinger.
- Organiseringen af velfærden skal være fleksibel og tilgængelig, så borgerne ikke oplever at blive kastet rundt mellem forskellige myndigheder. Sammenhængen mellem offentlige og private ydelser skal være tydelig, og borgerne skal opleve stabilitet og tryghed i deres velfærd.
- Private velfærdstjenester skal opbygge på kommunens kernekompetencer og vælge de løsninger, der passer bedst til borgerne.

33

Dragør Kommune

Kirkevej 7

2791 Dragør

T 32 89 01 00

www.dragoer.dk